KLUCZ ODPOWIEDZI · DLA NAUCZYCIELA

Sprawdzian z „Rozmowy Mistrza Polikarpa ze Śmiercią”

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **B**

3. (1 pkt) **C**

4. (4 pkt) **1–C, 2–B, 3–D, 4–A** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) **(1) dialogu; (2) danse macabre** — po 1 pkt za lukę

6. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Autor najpierw prosi Boga („Gospodzinie wszechmogący”) o pomoc w złożeniu dzieła, a potem wzywa: „Wszytcy ludzie, posłuchajcie, / Okrutność śmirci poznajcie!”. Utwór ma powstać „Ku twej fały rozmnożeniu, / Ku ludzkiemu polepszeniu”, czyli na chwałę Boga i dla poprawy ludzi. Ma więc cel dydaktyczny – przypomnieć o śmierci, by ludzie lepiej żyli.
Punktacja: 1 pkt – adresaci: Bóg (prośba o pomoc w napisaniu dzieła) oraz wszyscy ludzie (wezwanie do słuchania). 1 pkt – cel: chwała Boża i poprawa ludzi – utwór ma pouczać o okrutności śmierci i skłaniać do przemiany życia (cel dydaktyczny, moralizatorski). Maks. 2 pkt.

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Komiczne jest to, że Śmierć drwi z leżącego mistrza i pyta go, czy nie rozumie po polsku. Zabawna jest też jego propozycja, że upiecze jej dobry kołacz, żeby się dała przeprosić. Humor oswaja lęk przed śmiercią, przyciąga uwagę słuchaczy i wzmacnia satyrę na ludzkie wady, a razem z grozą tworzy groteskę.
Punktacja: 1 pkt – dwa trafne elementy komiczne (np. drwiny Śmierci z przerażonego mistrza, pytanie, czy nie rozumie po polsku; propozycja przekupienia Śmierci kołaczem; rada mistrza, by Śmierć wypociła się w łaźni; obraz złego mnicha galopującego na koniu i przewracającego kozły; kara dla karczmarzy – smoła w gardło). 1 pkt – funkcja: oswojenie lęku przed śmiercią, przyciągnięcie uwagi odbiorcy, wzmocnienie satyry na stany, połączenie grozy i komizmu (groteska). Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Barzo znaczy bardzo, wszytki – wszystkie, uźrzał – ujrzał, zobaczył. Wyrażenie „Każdego żywota zbawi” znaczy: każdego pozbawi życia. W staropolszczyźnie „zbawić” (czegoś) znaczyło pozbawić, a dziś „zbawić” to uratować, zapewnić zbawienie – znaczenie się zmieniło.
Punktacja: 2 pkt – cztery poprawne objaśnienia: barzo – bardzo; wszytki – wszystkie, wszystkich; uźrzał – ujrzał, zobaczył; żywota zbawi – pozbawi życia (dawne „zbawić” = pozbawić, dziś „zbawić” = wybawić, zapewnić zbawienie). 1 pkt – trzy poprawne objaśnienia. Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Śmierć przyznaje, że kosę „naruszyła”, gdy uśmierciła Chrystusa, bo była w nim Boska siła – ożył trzeciego dnia, a ona straciła wtedy swoją moc. Dzięki temu utwór nie jest tylko obrazem grozy: pokazuje, że śmierć nie ma ostatniego słowa, a człowiek, który żyje dobrze, może liczyć na zbawienie.
Punktacja: 1 pkt – Chrystus jako jedyny zwyciężył kosę Śmierci, bo była w nim Boska siła – ożył trzeciego dnia, a Śmierć straciła wtedy moc. 1 pkt – znaczenie: dla chrześcijanina śmierć nie jest ostateczna; groza śmierci łączy się z nadzieją zbawienia (dobrzy idą w niebieskie radości). Maks. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Salomon był mądry, Absolon piękny, Sampson bardzo silny, a Wietrzych był olbrzymem. Śmierć mówi, że wszystkich ich pomorzyła. Przykłady pokazują, że ani mądrość, ani uroda, ani siła nie chronią przed śmiercią – wobec niej wszyscy są równi.
Punktacja: 1 pkt – każda postać ma wyjątkowy przymiot: Salomon – mądrość, Absolon – urodę, Sampson – siłę, Wietrzych – olbrzymią postać. 1 pkt – funkcja: żaden przymiot (mądrość, piękno, siła) nie chroni przed śmiercią – wszyscy są wobec niej równi. Maks. 2 pkt.

Grupa B

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **C**

3. (1 pkt) **C**

4. (4 pkt) **1–D, 2–A, 3–B, 4–C** — po 1 pkt za parę

5. (2 pkt) **(1) smołę; (2) koszulce** — po 1 pkt za lukę

6. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Motyw danse macabre przypomina, że śmierć jest wspólnym losem wszystkich ludzi bez wyjątku — zarówno papieża, króla, jak i żebraka czy chłopa — niezależnie od bogactwa, władzy czy pozycji społecznej. Ma to funkcję dydaktyczną: przestrzega przed pychą i przywiązaniem do dóbr doczesnych, przypomina o nieuchronności śmierci i skłania do pobożnego, cnotliwego życia, by dobrze przygotować się na sąd ostateczny.
Punktacja: Wskazanie idei — równość wszystkich ludzi wobec śmierci niezależnie od stanu i majątku (1 pkt) + wskazanie funkcji dydaktycznej — przypomnienie o przemijaniu i wezwanie do pobożnego życia (1 pkt). Maks. 2 pkt.

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Karczmarze, „co źle piwa dają", oszukują klientów – Śmierć zapowiada, że w jej szkole będzie im „lać w gardło smołę". Sędziowie przewracają wyroki i biorą dary od złoczyńców – na sądzie Bożym wszystko to „będzie wzjawiono / I ciężko pomszczono". Kara odpowiada winie, a utwór staje się satyrą na nieuczciwych przedstawicieli stanów.
Punktacja: 1 pkt – karczmarze: źle nalewają piwo (oszukują gości); kara – Śmierć będzie im lać w gardło smołę. 1 pkt – sędziowie: błądzą w wyrokach, przewracają sądy, biorą dary od złoczyńców (przekupstwo); kara – na sądzie Bożym wszystko zostanie ujawnione i ciężko pomszczone. Maks. 2 pkt.

8. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Autor krytykuje plebanów „s miąszą szyją, / Jiżto barzo piwo piją", czyli obżarstwo i pijaństwo duchownych. Piętnuje też złych mnichów, którzy uciekają z klasztoru i żyją według swojej woli, jeżdżą konno i biegają, zamiast przestrzegać reguły.
Punktacja: 1 pkt za każdy trafny przykład z tekstu (maks. 2): plebani z grubymi szyjami, którzy dużo piją piwa; źli mnisi uciekający z klasztoru i żyjący według własnej woli; mnich galopujący na koniu i przewracający kozły; odebranie opatowi kapicy, kożucha, płaszcza – krytyka zbytku. Maks. 2 pkt.

9. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Śmierć mówi, że leki mogą pomóc „na mały czas", ale przeciw niej nie ma ziela w ogrodzie i nawet lekarz w końcu trafi do jej szkoły. Człowiek żyje tak długo, jak trwa wola Boża – „A poki jest wola Boża" – i dopóki nie przyjdzie godzina Śmierci.
Punktacja: 1 pkt – lekarstwa pomagają tylko na krótko, przeciw śmierci nie ma ziela, każdy i tak umrze, lekarz też trafi do szkoły Śmierci. 1 pkt – czas życia zależy od woli Bożej (człowiek żyje, dopóki trwa wola Boża i nie nadejdzie godzina śmierci). Maks. 2 pkt.

10. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Śmierć mówi: „Mam moc nad ludźmi dobremi, / Ale więcej nade złemi". Dobry człowiek, choć umiera, nic nie traci – pozbywa się ziemskiego smutku i idzie do niebieskich radości. Zły cierpi bardziej – temu, kto najwięcej czyni zła, Śmierć łamie kości, a złego mnicha daje czartom na ofiarę.
Punktacja: 1 pkt – Śmierć ma moc nad dobrymi, ale większą nad złymi; kto czyni więcej zła, temu łamie kości. 1 pkt – dobry nic nie traci przez śmierć, pozbywa się ziemskiego smutku i idzie do niebieskich radości; źli trafiają do piekła / do czartów. Maks. 2 pkt.

Skala ocen (orientacyjna, 19 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	18–19 pkt
dobry (4)	15–17 pkt
dostateczny (3)	10–14 pkt
dopuszczający (2)	6–9 pkt
niedostateczny (1)	0–5 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/rozmowa-mistrza-polikarpa**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.